

Základní škola a Mateřská škola Katov, příspěvková organizace

Katov 11, 594 55 Dolní Loučky

IČO 750 21 544

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

pro školní rok

2025 - 2026

Základní údaje:

Název a adresa školy: Základní škola a Mateřská škola, Katov příspěvková organizace

Zřizovatel: Obec Katov

Ředitelka : Mgr. Eva Hradilová, hradilova@zsamskatov.cz

ŠPP : Mgr., Ing. Jana Novotná, novotna@zsamskatov.cz

Mgr. Ing. Eva Bauerová, bauerova@zsamskatov.cz

Cíl preventivního programu

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování. Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Ve spolupráci s rodiči budeme usilovat o formování takové osobnosti dítěte, která bude schopna se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, vážit si svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti – to vše s ohledem na svůj věk.

Úvod

V současné době konstatujeme, že přibývá selhávajících dětí, dětí ohrožených školním neúspěchem i dětí jakýmkoli způsobem znevýhodněných. Je tedy důležité zahájit primární prevenci rizikového chování právě v době předškolní a školní docházky, poskytnout žákům informace o těchto problémech přiměřeně věku žáků. V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární prevence negativních jevů za pomoci různých subjektů.

Základním legislativním dokumentem, ze kterého v souvislosti s oblastí prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních, je školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon) v účinném znění platném od 1.9.2017 (<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-9-2017-do-31-8-2018>). MPP vychází také z metodických pokynů MŠMT ČR, zejména z pokynu k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21149/2016 a č.j. 21291/2010-28, Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) a "Pomůcky k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků".

Charakteristika školy

ZŠ a MŠ Katov je školou pouze s I. stupněm. Ve školním roce 2025/2026 ji navštěvuje 57 žáků v pěti ročnících. Pod vedením ředitelky v ZŠ pracuje tři učitelky, jedna asistentka pedagoga a dvě vychovatelky ŠD, nepovinný předmět náboženství zde vyučuje externě p. P. Papoušek. V letošním školním roce MŠ navštěvuje 18 dětí v jedné třídě. Pedagogický sbor tvoří 2 učitelky a jedna asistentka pedagoga.

Škola nemůže bezprostředně odstraňovat vlivy zvenčí, ale může hledat cesty a snažit se ve své práci vést žáky k jiným, zdravějším životním postojům. Cílem všech aktivit je podpora zdravého

životního stylu a pozitivního sociálního chování, využívání každé příležitosti k této výchově. Při své práci využíváme i jiných institucí a spolupracujeme s rodiči.

Analýza současného stavu

Naše škola se nachází v předhůří Českomoravské vrchoviny asi 10 km od Velké Bíteše a 15 km od Tišnova. Máme blízko do přírody, čehož využíváme k vycházkám, exkurzím, či jen k malým sportovním soutěžím. K dispozici za školou máme travnaté hřiště a nově postavenou multifunkční tělocvičnu. Většina našich žáků bydlí v Katově a v okolních vesnicích. Primární prevenci zde chápeme jako velmi důležitý jev. Snažíme se jim nabídnout smysluplnou činnost ve školní družině, v zájmových kroužcích, učíme je zabývat se volným časem smysluplně a hlavně – vzhledem k malému počtu dětí – denně je sledovat a starat se o jejich pozitivní vývoj. Vyučující jsou s dětmi v úzkém kontaktu, všímají si změn v jejich chování, jiných negativních projevů a okamžitě se snaží problém řešit. Učitelé a ředitelka školy spolupracují s odborníky z PPP Brno – venkov Hybešova, PPP Velké Meziříčí, PPP Voroněžská Brno a s dalšími poradenskými pracovišti.

Pokud jde o vztahy mezi žáky, myslíme si, že se k sobě chovají přátelsky. Děti se navzájem znají, např. žáci starších ročníků se starají o nové prvňáčky a pomáhají jim s úspěšným školním začátkem. Dobré vztahy jsou i mezi dětmi z mateřské a základní školy. Setkávají se na společných akcích – koncerty, divadla, projektové dny apod.

Budova školy stojí nedaleko frekventované silnice. Zajištění bezpečnosti dětí je tedy pro nás prvořadým úkolem. Učíme děti správnému chování v oblasti BESIP – denně při přecházení do školy nebo při odchodu ze školy. V rámci dopravní výchovy se s dětmi probírají situace v předmětech prvouka, přírodověda, vlastivěda. Žáci 4. ročníku absolvují program dopravní výchovy pro začínající cyklisty, zapojujeme se do sportovních soutěží a kulturních akcí.

Při provádění primární prevence jsme propojili školní vzdělávací program s programem prevence rizikového chování.

Cílem školy je vytváření otevřených, kamarádkých a bezpečných vztahů uvnitř školy, vytvořit příznivé klima na úrovni sociální, emocionální a pracovní, dbát na osobnostní zvláštnosti dítěte, výchovu vést ke zdravému životnímu stylu, rozvíjet a podporovat sociální kompetence.

Garant programu a koordinace preventivních aktivit na škole

Garantem programu je ředitelství školy. Za koordinaci preventivních aktivit odpovídá ŠMP. V rámci své činnosti připravuje preventivní program a jeho realizaci na škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, žáci, rodiče na třídních schůzkách, na www stránkách školy, prostřednictvím obecního časopisu a vývěsek i veřejnost. ŠMP spolupracuje s vedením školy, učiteli, dále s PPP a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

Vzdělávání pedagogů

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikových forem chování spočívá v samostudiu všech učitelů školy, především metodika prevence. V rámci svých možností se pedagogové účastní aktivit zaměřených na prevenci z PPP Brno, NIDV a MAP vzdělávání Tišnovska.

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů na I. stupni ZŠ

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel, školní družině vychovatelka školní družiny. S jednotlivými tématy se děti setkávají především ve výuce v prvouce, přírodovědě a vlastivědě, ale i v ostatních předmětech, odpoledne pak ve školní družině. Při výuce lze využít různých metod např. výklad, předávání informací, besedy, samostatné práce, skupinové práce, projektové vyučování, dramatickou výchovu....

Cílové skupiny

- všichni žáci MŠ a ZŠ
- pedagogičtí pracovníci
- rodiče žáků
- zvláště je třeba zaměřit se:
 - na děti se zdravotními problémy,
 - na žáky se specifickými vzdělávacími potřebami,
 - na žáky v riziku,
 - na žáky, kteří rizikové chování vykazují,

Zásady prevence spočívají:

- v individuální práci s každou třídou a každým žákem
- v aktivním zapojení třídního učitele, asistenta pedagoga i vychovatele ŠD
- v mapování rizik na každém pracovišti

Formy prevence jsou:

- úzká spolupráce mezi rodiči, žáky a školou,
- poradenská činnost,
- odhalování specifických poruch učení a chování a následné náprava,
- vzdělávání v oblasti prevence
- vyhranění negativního vztahu k návykovým látkám,
- široká nabídka školních i mimoškolních aktivit.

Výchovně vzdělávací proces

Vyučovacími oblastmi jsou:

- a) oblast zdravého životního stylu – výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity
- b) oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti
- c) oblast přírodovědná – biologie člověka
- d) oblast rodinné výchovy – dítě a rodina, rodinné vztahy
- e) oblast sociálně právní – práva dítěte apod.

Preventivní témata budou prolínat napříč všemi předměty.

Preventivní strategie v mateřské škole:

- zdraví** (správné držení těla, pravidelný pobyt venku, hygienické návyky, péče o zuby, potraviny podporující zdraví, environmentální výchova)
- mezilidské vztahy** (společná tvorba pravidel, podpora spolupráce mezi dětmi, pomoc druhému)
- spolupráce s rodiči** (pravidelné schůzky, informování rodičů, možnost konzultace)
- dopravní výchova** (chodec – vycházky po obci i jejím okolí)
- Primární prevenci se věnují všichni pedagogičtí pracovníci. Je součástí každodenního programu. Využívá se komunitní kruh, prožitkové učení, skupinové práce.

Preventivní strategie v základní škole spočívá především v

- poskytování informací všem výše zmíněným skupinám o problematice prevence rizikových forem chování a nabízení veškerých možností, jak je plně zapojit do vlastní realizace,
- výchově ke zdravému životnímu stylu, podněcování žáků k uvědomění si zodpovědnosti za své zdraví a za životní prostředí,
- vytváření životních postojů a kvalitního žebříčku hodnot s důrazem na život bez drog, násilného, xenofobního a diskriminačního chování, nebezpečí gamblingu, nadměrné užívání telefonů, sociálních sítí, nevhodných aplikací atd.
- rozvoji a podpoře sociálních kompetencí, posilování duševní odolnosti vůči stresu a negativním zážitkům,
- minimalizaci výskytu rizikových forem chování, bezpečné chování na internetu
- vytváření nestresujícího prostředí pro přijetí jakéhokoliv žáka,
- vytváření pozitivní motivace pro zapojení všech žáků do školních i mimoškolních aktivit,
- nabízení účasti všem žákům na školních i mimoškolních aktivitách,
- nabízení možností, jak se samostatně rozhodovat a jak hledat pomoc.

Znalostní výstupy žáků, o které chceme usilovat:

1. – 3. ročník

- 1) žáci dokáží pojmenovat rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- 2) znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- 3) znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- 4) mají vědomosti o zdravém životním stylu

5) jako chodci ovládají základní dopravní značky, dopravní předpisy, znají svou obec

4. – 5. ročník

- 1) žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- 2) znají činnosti, které je vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- 3) podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- 4) umí bezpečně komunikovat na internetu
- 5) umí pojmenovat základní mezilidské vztahy, seznamují se s multikulturními vztahy
- 6) ví, na koho se mají obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jejich práva
- 7) jako cyklisté ovládají dopravní značení, dopravní předpisy

Spolupráce s rodiči

Spolupráce rodičů a školy bude probíhat na několika úrovních:

- a) rodiče budou zváni na veřejné školní akce (např. projektové dny, vítání občánků, výlety, dětské dny, turistické výlety aj.)
- b) budou pokračovat i ostatní formy kontaktu mezi školou a rodiči (školská rada, třídní schůzky, žákovské knížky, individuální setkání a konzultace s rodiči, pomoc rodičů při akcích pořádaných školou).

Vytyčené cíle prevence na prvním stupni

Po pěti letech by děti měly zvládat tyto kompetence

- definovat rodinu jako zámezí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- základní sociální dovednosti
- umět se ochránit před cizími lidmi
- základní hygienické návyky
- organizace volného času
- rozlišit léky a návykové látky;
- pojmenovat škodlivost kouření, alkoholu a jiných návykových látek, znát jejich následky užívání
- zvládat zásady bezpečné práce na internetu
- tolerovat a respektovat ostatní spoluobčany jiných národů a národností
- umět základní dopravní značky a pravidla platící pro chodce a cyklisty

Dlouhodobé cíle – žáci

- trvale prohlubovat povědomí žáků o rizikovém chování a o následcích, které může mít
- posilovat právní vědomí - kriminalita, předpisy, zákony
- osvojit si potřebné hygienické návyky a soc. dovednosti, zdravý životní styl

- posilovat zdravé sebevědomí, umět se přiměřeně prosadit v kolektivu
- konflikty řešit nenásilnou formou
- prohlubovat umění komunikace mezi vrstevníky, dětmi a dospělými

Dlouhodobé cíle – učitelé

- podporovat vzájemnou pozitivní komunikaci směrem ke kolegům a žákům
- vzdělávat se v oblasti prevence
- prohlubovat týmovou spolupráci
- zlepšovat komunikaci mezi rodiči a školou, zapojovat rodiče žáků do pravidelné spolupráce, a to formou třídních schůzek, konzultačních hodin, individuálních pohovorů, společných akcí dětí i rodičů (adventní dílny, zahradní slavnost, pasování prvňáčků, školní akademie ...).

Krátkodobé cíle - všichni

- spolupracovat při pomoci problémovým žákům
- zvyšovat vědomí kolektivní soudržnosti třídy – stmelování kolektivu
- rozšířit spolupráci s dalšími organizacemi
- zapojovat žáky do dění ve škole – podněcovat aktivity k využití volného času dětí
- řešit aktuální problémové situace – nevhodné chování, vulgární vyjadřování, nadměrné užívání mobilních telefonů, nevhodná komunikace na sociálních sítích, šikana
- pořádat pro rodiče a veřejnost Dny otevřených dveří
- zařazovat pravidelné hodiny – práce s kolektivem třídy
- organizovat besedy s odborníky pro děti i rodiče

Metody při realizaci prevence

- Na I. stupni je potřeba vést děti ke schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problém a konflikty uvnitř kolektivu
- Využívat simulačních her, zábavnou formou s dětmi řešit situace (dramatizace, loutky)
- Využívání práce třída – třídní učitel, kdy žáci mají možnost hovořit o vztazích ve třídě, společně si vysvětlovat, co se mu líbí - nelíbí na druhém. Hovořit s dětmi o rozdílu mezi šikanou a šikádním, věnovat se zásadám bezpečného používání internetu
- Pobytové programy – poznávací výlety, celodenní exkurze, vycházky do přírody
- Aktivity doplňující výuku – exkurze, divadelní, kulturní a filmová představení, návštěvy výstav
- Sportovní činnosti k aktivnímu trávení volného času – sportovní akce
- Návaznost na sportovní aktivity – účast v soutěžích – naši žáci jsou velmi úspěšní v atletických přeborech a míčových hrách

- Nabídka zájmových kroužků na škole – zobcová flétna, keramika
- Vytipování žáků ohrožených školním neúspěchem – nabídka doučování
- Veřejná vystoupení pro rodiče a veřejnost – adventní zpívání, dílničky, akce obecního úřadu i Mikroregionu Porta, Podhoráckého muzea atd.
- Prezentace práce školy v tisku
- Výukový programy organizované INSPIREM Tišnov
- Výchova ke zdravému a správnému stravování - zdravé svačinky
- Začlenění preventivních témat do plánů všech vyučovacích předmětů

Metodické pomůcky, informace a kontakty

- 1) Školní knihovna obsahuje výukové materiály a knihy s tématy rizikového chování.
- 2) ŠMP shromažďuje materiály, které poskytuje ostatním vyučujícím, popřípadě rodičům.
- 3) Na nástěnce ve sborovně, ve školní družině a v mateřské škole a všem učitelům a vychovatelům byl rozeslán odkaz na metodický pokyn MŠMT k řešení všech forem rizikového chování <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>
- 4) ŠMP dává k dispozici rodičům kontaktní mail a konzultační hodiny.

V Katově 28. 8. 2025

Vypracovala: Eva Bauerová,

Program byl schválen na pedagogické radě dne 27. 8. 2025

Mgr. Eva Hradilová